

Elemi nyugdíjmodellek – Krekó Béla tiszteletére

Simonovits András

KRTK KTI, BME MI

2020. október 3.

Tartalom

- 1 Bevezetés
- 2 Alapmodell
- 3 Népeségöregedés
- 4 Jövedelemtől függő várható élettartam
- 5 Későbbi visszavonulás, hosszabb élet
- 6 Töredékes munkaviszony
- 7 Reálbér-robbanás: 2016–2019
- 8 Következtetések
- 9 Hivatkozások

Bevezetés

Nyugdíjmodellekről gazdasági modellezőknek (GM)

- A hallgatóság tudja, mi a közgazdasági **modell** (gazdasági tevékenységek egyszerűsített, de logikus leírása)
- A GM-esek vagy **nyugdíjjárulékot** fizetnek vagy **nyugdíjat** kapnak
- A nyugdíjmodellezőket leszámítva még a GM-esek is gyakran belezavarodnak, hogy mi a különbség a **valorizálás** és az **indexálás** között stb.
- Mit érdemes 1 órában elmondani az *elemi* nyugdíjmodellekről?
- Fő mondanivaló: a nyugdíjmodellezés érdekes és fontos

Nobel-díjas nyugdíjközgazdászok

- Modigliani: életciklus-modell (1954)
- Friedman (1957): permanens jövedelem
- Samuelson: együttélő nemzedékek modellje (1958)
- Diamond–Mirrlees (1978): rokkantnyugdíj-tervezés

Mire jók az elemi modellek?

- Oktatásban nélkülözhetetlenek
- Könnyebben ellenőrizhetők, mint a bonyolult modellek
- Példa: A.S. Edlin–P. Jaraca-Mandic (2007): Erratum, JPE: nem 220, hanem csak 113 mrd dollárt hoznának a Pigou-adók
- Ok: gépelési hiba a programban: $-1.09E - 07$ helyett tévedésből $-1.09E - 17$

Nagyságrendek

- Modern államokban az **állami** (tb) nyugdíj a GDP 5-10-15% (USA, HU, IT)
- Angolszász országokban a **magánnyugdíj** jelentős (GDP 5%-a), különösen a jól keresőknél
- A nyugdíjrendszer **szükséges**, mert
  - a **nagycsalád** fölbomlott
  - a **rövidlátó** dolgozók nem takarítanak meg eleget időskorukra
  - az **időskori** szegénységet olyan államok sem tűrik, ahol egyéb szegénység van (pl. USA)
  - népszerűtlen az indexált uniszex **életjáradékot** rákényszeríteni az idősekre (vö. UK, 2015), mégha olcsó lenne is

Elvek

- A nyugdíjrendszer legyen **fenntartható és elégséges** (adekvát)
- A rendszer ötvözze **a hatékonyságot és a méltányosságot**
- A pártok demokratikus **versengése** maradjon ésszerű korlátok között

Előadás szerkezete

- **Alapmodell**
- A népesség fokozatos **öregedése** miatt a keresztmetszeti és a hosszmetzeti egyensúly eltér
- Minél jobban keres az egyén (különösen, ha férfi), annál tovább él, ezért az arányos képlet életpálya szinten a szegényebektől a gazdagabbaknak jövedelmet **oszt újra**: alapnyugdíj?
- Minél **később** megy valaki nyugdíjba, annál **tovább él** (mert annál egészségesebb): tompított ösztönzés optimális
- **Töredékes** munkaviszony vs szenioritási nyugdíj (pl. Nők40)
- **Valorizálás** vs. indexálás: kezdő vagy már megállapított nyugdíjak

Kitől mit tanultam?

- Kornai János (KTI) – a **hiánygazdasági modellezés** iskolája
- Augusztinovics Mária (KTI) – a magyar **nyugdíjgazdasági** iskola megteremtője
- Réti János (ONYF) – **hogyan** működik a magyar nyugdíjrendszer, pl. a valorizáció
- Gál Róbert Iván (Tárki, Demográfiai Intézet) korosztályi **elszámolás**
- Rézmovits Ádám (ONYF–MÁK) – szellemi **partner**
- Eső Péter (Oxford Egyetem) és Tóth János (BME) – **mechanizmustervezők**, rugalmas korhatár

Augusztinovics Mária (1930–2014)

N.B. Guszti az Országos Tervhivatalban főnöke volt ifj. Krekó Bélának és Kupa Ildikónak, Krekó Judit és Péter szüleinek

Kitől mit tanultam? (folytatás)

- Cseres-Gergely Zsombor [2011]: első empirikus munka szja $\Rightarrow$ nyugdíj
- Czeglédi Tibor, Szabó Endre, Tir Melinda (KTI, adatbank) – hazai nyugdíjba vonulási döntések **empirikus** vizsgálata: adatbank (Köllő János)
- Király Balázs (BME, fizika Ph.D) önkéntes nyugdíjak **ágensalapú** modellezése
- Erik Granseth (Stockholm, Nyugdíjintézet), Wolfgang Keck (Német Biztosító), Wolfgang Nagl (Bécs...): **korrelál-e** a szolgálati idő és a nyugdíjazási kor?

Alapmodell

Alapprobléma egyéni szinten

- Adott (t -edik) évben született
- Q évesen elkezdett dolgozni, **keresetek** (reálértékben):
 $w_Q, \dots, w_{R-1}$
- Évente fizet τ_a járulékkulcs szerint járulékot
- R évesen nyugdíjba megy, **nyugdíjak**: $b_R, \dots, b_{D-1}$
- Meghal, esetleg hozzátartozói nyugdíjak
- Alapkérdés: $(w_Q, \dots, w_{R-1}) \Rightarrow (b_R, \dots, b_{D-1})?$
- Állami vagy magán, kötelező vagy önkéntes? (Kombináció)
- Hosszmetszet vs keresztmetszet?

Makromodellek

- $i = 1, \dots, I$ féle típus, f_i a **típus** kezdő súlya a népességben
- $q_{i,a} > q_{i,a+1}$ **túlélési** valószínűség, t naptári évtől is függő, de nem jelöljük
- kereseti–nyugdíj-pálya

$$w_{i,Q}, \dots, w_{i,R_i-1}, \quad b_{i,R_i}, \dots, b_{i,D_i-1}$$

- Befizetés = Kifizetés

$$\tau \sum_{i=1}^I \sum_{a=Q}^{R_i-1} f_i q_{i,a} w_{i,a} = \sum_{i=1}^I \sum_{a=R_i}^{D_i-1} f_i q_{i,a} b_{i,a}$$

Makromodellek (folyt.-1)

- Elvontan: Egy sokváltozós sokadrendű **differenciaegyenlet**-rendszer numerikus megoldása

$$x_{t+1} = A_{1,t}x_t + \dots + A_{r,t}x_{t-r} + b_t, \quad t = 0, 1, \dots,$$

ahol x_t a rendszer n -dimenziós állapotvektora, és $x_0, \dots, x_{-r+1}$ kezdőállapotok, r a késleltetés rendje, mondjuk 100.

- **Forgatókönyvek:** különféle demográfiai és gazdasági forgatókönyvek vs. nyugdíjreformok

Makromodellek (folyt.-2)

- Külföldi: Auerbach–Kotlikoff (1987) ... Hans Fehr és tsai (2000) ...: **optimalizáló** típusok racionális **várakozásokkal** (értelmes?)
- Hazai: optimalizálás nélkül
NYIKA (2010) (Holtzer, szerk)
- Bajkó–Maknics–Tóth–Vékás (2015): **Corvinus**
- Freudenberg–Berki–Reiff (2016): **MNB-modell**

Válasz a karosszékből

- Nincs növekedés, nincs kamatláb, nincs szenioritás, nincs bonyodalom (nettó, bruttó vs. szuperbruttó)

$$w_Q = \dots = w_{R-1} = w, \quad b_R = \dots = b_{D-1} = b$$

- Hosszmetszeti egyensúly

$$b = \tau \frac{w(R-Q)}{D-R} = \tau \frac{wS}{T} = \frac{\tau w}{\mu}$$

- Ha a nyugdíj γ -szorosa a nettó bérnek (**helyettesítési arány**), akkor $b = \gamma(1 - \tau)w$,
- azaz

$$\tau w = \mu \gamma (1 - \tau) w \Rightarrow \tau^* = \frac{\gamma \mu}{1 + \gamma \mu}$$

- Számpélda. $\mu = 1/2$, $\gamma = 1/2$, $\tau^* = 1/5$ (bruttóra nagyobb)

Válasz a karosszékből (folyt.)

- Százalékos jutalom (bónusz)

$$\delta(R) = \frac{db(R)}{b(R)dR} = \frac{d \log b(R)}{dR}$$

$$\log b(R) = \log(\tau w) + \log(R - Q) - \log(D - R)$$

- Százalékos jutalom kifejtve

$$\delta(R) = \frac{d \log(R - Q)}{dR} + \frac{d \log(D - R)}{dR}$$

- Analitikus kifejezés a bónuszra:

$$\delta(R) = \frac{1}{R - Q} + \frac{1}{D - R}$$

Rugalmas korhatár

Numerikus szemléltetés: hogyan növekszik a nyugdíj a *nyugdíjba vonulási korral*? $Q = 24$, $D = 80$ év, $v = 1$, és $\tau = 0,22$.

1. táblázat. Nyugdíj/nettó bér a nyugdíjba vonulási kor függvényében

Nyugdíjba vonulási kor R	Nyugdíj/nettó bér $b(R)$	Százalékos növekedés $b'(R)/b(R)$
62	0,697	–
63	0,757	0,087
64	0,825	0,090
65	0,902	0,093
66	0,990	0,098

Bonyodalmak

- A népesség fokozatos **öregedése** miatt a keresztmetszeti és a hosszmetzeti egyensúly eltér egymástól
- Minél jobban keres az egyén (különösen, ha férfi), annál **tovább él**, ezért az arányos képlet életpálya szinten a szegényebektől a gazdagabbak felé terel át jövedelmet: **alapnyugdíj?**
- Minél később megy valaki nyugdíjba, annál tovább él (mert annál egészségesebb): **tompított** ösztönzés
- Töredékes munkaviszony vs. **senioritási** nyugdíj (pl. Nők40)

Népességőregedés

Népességőregedés Magyarországon, 1970-2050

2. táblázat. Korosztályi és függőségi hányadok alakulása Magyarországon (65–)

Év	Gyermekek részaránya	Idősek	Időskori függőségi hányad	Teljes
t	K_t/N_t	P_t/N_t	p_t	d_t
1970	0,283	0,131	0,224	0,706
2000	0,236	0,146	0,236	0,618
2050	0,189	0,262	0,477	0,821

Keresztmetszeti egyensúly

- Felosztó-kirovó rendszer: befizetések = kifizetések

$$\tau M \bar{w} = P \bar{b}$$

- átlagkereset: $\bar{w}$,
- járulékkulcs: τ
- átlagnyugdíj: $\bar{b}$
- a dolgozók száma: M ,
- a nyugdíjasok száma: P

A függőségi és helyettesítési hányados

- Rendezve

$$\tau = \frac{P\bar{b}}{M\bar{w}} = \frac{P}{M} \frac{\bar{b}}{\bar{w}}$$

- Függőségi és helyettesítési hányad:

$$\pi = \frac{P}{M}, \quad \beta = \frac{\bar{b}}{\bar{w}}$$

- Rendezve

$$\tau = \pi\beta.$$

- Stilizált számpéldák (bruttóbér):

$$\tau_{US} = 0,3 \cdot 0,4 = 0,12; \quad \tau_{HU} = 0,6 \cdot 0,5 = 0,3 \text{ vagy } 0,5 \cdot 0,3 = 0,15$$

A függőségi hányados felbontása

- tényleges hányados $\neq$ demográfiai hányados
- M^* és P^* munkakorúak és nyugdíjaskorúak száma
- demográfiai függőségi hányados

$$\pi^* = \frac{P^*}{M^*}$$

- Jogosultsági és részvételi hányados

$$\zeta = \frac{P}{P^*}, \quad \mu = \frac{M}{M^*}$$

A függőségi hányados felbontása

- Felbontás:

$$\pi = \frac{P}{M} = \frac{P}{P^*} \frac{P^*}{M^*} \frac{M^*}{M}$$

- azaz

$$\pi = \frac{\zeta}{\mu} \pi^*$$

Nyugdíjkiadás/Nemzeti jövedelem

- Elsőrangú gazdaságpolitikai kérdés: Nyugdíjkiadás/Nemzeti jövedelem
- Egy dolgozóra jutó termelés

$$y = \frac{Y}{M}$$

- Még egy fajlagos, a bérhatékonyság:

$$\eta = \frac{w}{y}$$

- Felbontás

$$\frac{B}{Y} = \frac{P\bar{b}}{My} = \frac{\pi\beta}{\eta}$$

Magyar nyugdíjrendszer, 1970–1996

3. táblázat. Beérő nyugdíjgazdaság, 1970–1996, HU, %

Év	Nyugdíjkiadás	Jogosultsági h.	Függőségi h.	Helyettesítési h.	Részvételi h.	Bérhatékonyság
t	B_t/Y_t	ζ_t	π_t	β_t	μ_t	η_t
1970	3,5	66,7	38,7	37,5	91,2	305,1
1990	8,8	109,9	41,8	66,2	86,4	398,4
1996	8,9	119,2	40,7	58,9	64,0	504,5

Jövedelemtől függő várható élettartam

Nyugdíjjövedelmek eloszlása

A férfi–női különbség a nyugdíjjal együtt fokozatosan nő

4. táblázat. Nyugdíjak eloszlása HU 2015, eFt

Ötöd	Nő felső határ	Nő átlag	Férfi felső határ	Férfi átlag
q_1	80	67	86	71
q_2	99	90	107	96
q_3	113	105	133	119
q_4	141	125	172	151
q_5	–	179	–	217

Megjegyzés. D. Molnár–Hollósné-Marosi (2015, 1.–3 táblázat.)

Várható élettartam és jövedelem

Egy küszöb fölött, minél nagyobb a nyugdíj, annál tovább él a nyugdíjas, különösen a férfi

5. táblázat. Várható élettartam–nyugdíj HU 2015, év

Ötöd	Nő 60	Férfi 63
q_1	22,5	14,6
q_2	22,5	15,0
q_3	22,4	15,7
q_4	23,3	17,0
q_5	24,8	18,8
Átlag	23,0	16,1

Megjegyzés. D. Molnár–Hollósné-Marosi (2017, 2. táblázat, 5. o.)

Modell

- Feltevések: $S = \text{const.}$ és $R = \text{const.}$, (T_u) növekszik
- Alap+arányos nyugdíj, $\alpha \in [0, 1]$
- Degresszív nyugdíj

$$b(u) = \alpha\beta + (1 - \alpha)\beta u$$

- Életpálya-egyenleg

$$z(u) = \tau Su - T_u b(u)$$

- Behelyettesítve

$$z(u) = \tau Su - T_u[\alpha\beta + (1 - \alpha)\beta u]$$

- Várható értékben ($\mathbf{E}u = 1$ és $T = \mathbf{E}T_u$)

$$0 = \mathbf{E}z(u) = \tau S - \alpha\beta T + (1 - \alpha)\beta \mathbf{E}[T_u u]$$

Szemléltetés. Arányos vs. kombinált nyugdíj

Szimmetrikus bérelaszlás

6. táblázat. Arányos vs. kombinált nyugdíj

Kereset	LEXP	Arányos		Kombinált	
		nyugdíj	egyenleg	nyugdíj	egyenleg
w_i	e_i	b_i^A	z_i^A	b_i^C	z_i^C
0,5	17	0,238	0,952	0,366	-1,220
1,0	20	0,476	0,476	0,488	0,244
1,5	23	0,714	-1,429	0,610	0,976

Remark. $Q = 20$, $R = 60$, $\tau = 0,25$, $\alpha = 0,5$.

Későbbi visszavonulás, hosszabb élet

Mechanizmustervezés (Eső–SA-Tóth 2002, 2017)

- Visszatérünk az egységes keresetek és egyneműek világába
- A kormányzat nem tudja vagy nem akarja figyelembe venni a **halandósági különbségeket**
- **Eszmei számla:** újraelosztás a várhatóan rövid életűektől a várhatóan hosszú életűek felé

Elméleti megoldás – aszimmetrikus információ

- Két típus: L és H,
- Azonos életkorban lépnek munkába,
- különböző nyugdíjba vonulási életkor: $R_L < R_H$,
- különböző halálozási életkor: $D_L < D_H$,
- A kormány két csomagot ajánl: (R_L, b_L) vagy (R_H, b_H) ahol $b_L < b_H$.
- Életpálya-hasznosság

$$U_i(R_i, b_i) = u(1 - \tau)(R_i - Q) + v(b_i)(D_i - R_i)$$

Első legjobb megoldás

- Mindkét típus **igazat** mond:
- Társadalmi **jóléti** függvény maximalizálása

$$V(R_L, b_L, R_H, b_H) = f_L U_L + f_H U_H$$

- ahol az egyéni mérlegegyenleg

$$z_i = \tau(R_i - Q) - b_i(D_i - R_i)$$

- és a társadalmi mérlegegyenleg

$$f_L z_L + f_H z_H = 0$$

- Alaperedmény: $R_L = R_H$, $b_L = b_H = b^*$ és $z_L > 0 > z_H$

Második legjobb megoldás

- Az állam olyan menüt kínáljon, hogy
- L-nek nem érdemes H-nak **hazudnia** magát:

$$U_{H|L} = u(1 - \tau)(R_H - Q) + v(b_H)(D_L - R_H) < U_L \quad (H|L)$$

- H-nak nem érdemes L-nek **hazudnia** magát:

$$U_{L|H} = u(1 - \tau)(R_L - Q) + v(b_L)(D_H - R_L) < U_H \quad (L|H)$$

- Társadalmi jóléti függvény **maximalizálása**, mérlegfeltétel és (H|L)–(L|H)**érdekeltségi** feltétel mellett
- Alaperedmény: $b_L < b_H = b^*$ és $z_L > 0 > z_H$

Töredékes munkaviszony

Augusztinovics, 2005, Guszti–Köllő, 2007

- A gyakorlatban a szolgálati idő rövidebb, mint a nyugdíjkor és a kezdés különbsége: $S < R - Q$
- Különböző osztályoknál különbözik a **töredezetlenség** foka:
 $S = \varphi(R - Q)$
- Nyugdíj

$$b(R, \varphi) = \frac{\tau w \varphi(R - Q)}{e_R}$$

ahol e_R az R éves korban várható maradék élettartam

Augusztinovics, 2005, Guszti–Köllő, 2007, folyt.

- Bilineáris közelítés

$$b(R, S) = \delta S(1 + \psi(R - R^*))w,$$

ahol R^* a normál nyugdíjazási kor (2020: 64,5 év), $\psi = 0,06/\text{év}$

- A magyar valóságban **cikcakkos** a számláló, pl. az első 20 év 54%, a második 20 év 26%.
- Helyesebb lenne, ha nem a szolgálati idő, hanem a kereset lenne degresszive beszámítva a kezdőnyugdíjba

Nők40

- Magyarországon is a kritikusanál hosszabb szolgálati idő (vagy jogviszony) lehetővé teszi az előrehozott **csökkentésmentes** visszavonulást,
- de egyébként végtelenné teszi a máluszt (**nincs** előrehozott nyugdíj)
- A **töredékes** munkaviszony miatt ez negatív korrelációt hoz létre R és S között: nem ésszerű
- Ausztria szintén, de Németország és Svédország nem

Szolgálati idő és nyugdíjba vonulási kor együtt

7. táblázat. Szolgálati idő és nyugdíjba vonulási kor együttes eloszlása, 2016, nők, HU

Életkor (év) Szolgálati idő (év)	Korai $R = 58,6$	Korhatár $R^* = 63$	Átlagosan $ER = 60,6$
Rövid $S = 31,4$	0	0,36	0,36
Elegendő $S_m = 41,2$	0,55	0,09	0,64
Átlagosan $ES = 37,8$	0,55	0,45	1,00

Szolgálati idő és nyugdíjba vonulási kor negatív korrelációja

Numerikusan: $p = 0,55$ és $q = 0,36$

Elhanyagolva a csoportokon belüli szórásokat, a korrelációs együttható

$$r(R, S) = -\sqrt{\frac{pq}{(1-p)(1-q)}}$$

Behelyettesítve: $r(R, S) = -0,822$. A belső szórások figyelembevétele leviszi a korrelációs együtthatót $-0,6$ -ra, majd $-0,53$ -ra.

Reálbér-robbanás: 2016–2019

Reálbérnövekedés hatásai

8. táblázat. Reálnövekedési ütem, 2015–2018, HU

Év t	GDP növekedési ütem $100(g_t^y - 1)$	Nettó bér növekedési ütem $100(g_t^v - 1)$	Nyugdíj növekedési ütem $100(g_t^b - 1)$	Helyettesítés b_t/v_t
2015	2,9	4,3	3,5	0,668
2016	2,1	7,4	1,4	0,631
2017	4,1	10,2	3,0	0,583
2018*	4,0	8,0	2,0	0,551
2019*	5,0	7,0	3,0	0,521

Reálbérrobbanás–járulékkulcs-csökkentés

- Hivatalos terv: a nyugdíjjárulékkulcs (alternatív: szochó) **megfelezése** 6 év alatt,
- miközben a reálbérek 50%-kal emelkednek, és a foglalkoztatás növekszik
- Árindexálás esetén a reálbér azonnali megduplázása önmagában lehetővé teszi a járulékkulcs **ideiglenes** megfelezését, de méltánytalan!

Karikatúra

9. táblázat. Reálbérrobbanás–járulékkulcs-csökkentés

	Nettó	Új	1 éves	2 éves	...	19 éves	Járulékkulcs
Év	bér	nyugdíjak					kulcs
t	v_t	b_t	b_{t-1}	b_{t-2}	...	b_{t-19}	τ
2015	1	0,8	0,8	0,8	...	0,8	28,0%
2016	2	0,8	0,8	0,8	...	0,8	14,0%
2017	2	1,6	0,8	0,8	...	0,8	14,7%
2018	2	1,6	1,6	0,8	...	0,8	15,4%
...	...	...	...	...	...	...	...
2035	2	1,6	1,6	1,6	...	0,8	27,4%
2036	2	1,6	1,6	1,6	...	1,6	28,0%

Nők40 másodszer

- A Nők40 (2011-) lehetővé teszi a nőknek, hogy 40 éves jogviszony után teljes nyugdíjjal távozhassanak
- Merev korhatár a többieknek (2016: 63 év)
- 1. közelítés: méltánytalan a **többiekkel** szemben, mert egy 58 éves nő 5,5 évig ingyen kap nyugdíjat
- 2. közelítés: méltánytalan a Nők40 „**kedvezményezettjeivel**” szemben, mert ha egy 58 éves nő (2016) még 3 évet rádolgozott volna, akkor alig rövidebb időre (18 évre) havonta 37%-kal nagyobb nyugdíjat kapott volna:
- Életpálya-nyugdíj

$$2000 = 20 \times 100 < 18 \times 137 = 2466$$

Következtetések

- A nyugdíjmodellezés érdekes és fontos
- Célszerű modellatlaszt készíteni, ahol egymáshoz kapcsolódó modelleket elemzünk
- A modell realizmusát úgy kell javítani, hogy megőrizzük az elemezhetőségét
- Mit hanyagoltam el az előadásban?
- Feltettem, hogy a dolgozók eléggé jól ismerik a szabályokat és eléggé fegyelmezettek, hogy optimalizáljanak. NEM
- Feltettem, hogy elemi modelljeink jó irányba mutatnak. NEM, lásd a Nők40 és a rugalmas korhatár ütközését

Hivatkozások

- ANDO, A. és MODIGLIANI, F. (1963): „The Life Cycle’ Hypothesis of Saving: Aggregate Implications and Tests”, *American Economic Review* 53 55–84.
- Friedman, M.(1957): A Theory of Consumption Function, Princeton, PUP.
- SAMUELSON, P. A. (1958): „An Exact Consumption-Loan Model of Interest with or without the Social Contrivance of Money”, *Journal of Political Economy* 66 467–482.
- DIAMOND, P.–MIRRELEES, J. (1978): „A Model of Social Insurance with Variable Retirement”, *Journal of Public Economics* 10, 295–336. o.

Hivatkozások-2

- Cseres-Gergely Zsombor–Simonovits András [2011]: A személyi jövedelemadó-reform hatása a tb-nyugdíjakra, *Közgazdasági Szemle* 58. évf., 1029–1044. o.
- Gál Róbert Iván–SA–Tarcali Géza (2002): A nyugdíjreform a korosztályi elszámolás tükrében, *Körkép reform után*, 12. fejezet.
- Czeglédi Tibor–SA–Szabó Endre–Tir Melinda (2016): „A nyugdíjba vonulási szabályok hatása: nyertesek és vesztesek”, *Közgazdasági Szemle*, 63, 473–500.
- Király Balázs–Simonovits, András (2016): „Megtakarítás és adózás egy önkéntes nyugdíjrendszerben”, *Közgazdasági Szemle*, 63, 473–500.
- Granseth, E.– Keck, W.– Nagl, W.– Simonovits, A.– Tir, M.: Negative correlation between retirement age and contribution length? *Oxford Economic Papers*, (2019) 71(4), 1050–1070.
- AUERBACH, A. J.–KOTLIKOFF, L. J. (1987): *Dynamic Fiscal Policy*, Cambridge, Cambridge University Press.

Hivatkozások-3

- AUGUSZTINOVICS, M. (1989): „The Costs of Human Life”, *Economic Systems Research* 1 5–26.
- Freudenberg CH.–Berki, T.–Reiff, Á. [2016]: A Long-Term Evaluation of Recent Hungarian Pension Reforms. Working Paper 2. Magyar Nemzeti Bank. Budapest.
- Holtzer Péter szerk. [2010]: Jelentés a nyugdíj és időskori kerekasztal tevékenységéről, Bp. Miniszterelnökségi Hivatal.
- Bajkó Attila–Maknits Anita–Tóth Krisztián–Vékás Péter [2015]: A magyar nyugdíjrendszer fenntarthatósága, *Közgazdasági Szemle* 62 évf. 12. sz. 1229–1257. o.
- Molnár D. László–Hollósné Marosi Judit (2015): „Az öregségi nyugdíjasok halandósága”, *Közgazdasági Szemle*, 62, 1258–1290.

Hivatkozások-4

- Eső Péter–Simonovits András (2003): „Optimális járadékfüggvény tervezése rugalmas nyugdíjrendszerre”, *Közgazdasági Szemle*, 50, 99–111.
- Simonovits, A.–Tóth, J. (2007): Új eredmények az optimális nyugdíjjáradék-függvény tervezéséről, *Közgazdasági Szemle* 54 628–643.
- Augusztinovics M. (2005): Népeség, foglalkoztatottság, nyugdíj, *Közgazdasági Szemle*, 52, 429–447.
- AUGUSZTINOVICS, M.–KÖLLŐ, J. (2007): Munkapiaci pálya és nyugdíj: 1970-2020, *Közgazdasági Szemle*, 54. 529–559.